

Українська молодіжна група з Харкова нещодавно повернулась з міжнародної молодіжної зустрічі у Польщі, де проходили урочистості з нагоди 70-ї річниці повстання у нацистському таборі смерті Собібор. Захід проходив з ініціативи Фонду «Польсько-німецьке примирення» під гаслом «Трагічна історія – спільна пам'ять».

Спілкування з молоддю з Ізраїлю, Польщі, Німеччини, Росії, Білорусі, Нідерландів та Австрії залишило глибокі враження. За всього лише кілька днів перебування у гостинній Влодаві зав'язались дружні зв'язки, зародились нові ідеї для співпраці.

Учасниця харківської групи, 15-річна Ксенія Ковальова:

«Сміливість? Відвага? Відчайдушність? Я не знаю, що повинні були відчувати в'язні Собібору», - розповідає Філіп Б'яловец, один з останніх, хто вижив у таборі масового знищення євреїв під Влодавою – Собіборі.

Мені випала можливість поїхати до Польщі, щоб проинятись глибокою трагічною тематикою Другої світової. Дивовижна атмосфера панує тут. Я до останнього була впевнена, що неможливо зібрати стільки різних національностей під одним дахом та забезпечити при цьому теплу атмосферу. Але на практиці все виявилось інакше. Уперше я зустріла іноземних учасників ще по дорозі на Влодаву. Після прибуття в аеропорт Варшави до нас приєдналась група з Ізраїлю, а потім і решта, серед яких: голландці, німці, росіяни, білоруси, австрійці. Ми всі бачили одне одного вперше, але вже за дві години подорожі стали добрими приятелями. Зараз, на третій день, вже ніхто не розділяє одне одного за національністю, ми всі стали справжньою родиною. Спільна мова для нас – англійська. Окрім дружньої теплої, навіть родинної атмосфери, ми обговорюємо і нашу спільну сумну історію. У нас різні втрати, які неможливо порівнювати, різне бачення та ставлення до історії Другої світової війни. І тільки тут, мабуть, всі чесно говорять про те, що вони відчують, обговорюють долі людей, тому що історія – вона була, і говорити про неї треба в будь-якому випадку, щоб уникнути повторення. Щоб проинятись духом тодішніх подій, кожна країна представляє презентації про людей, в житті яких був Собібор.

Ця поїздка змінила мене, я думаю, що не зможу вже уявити своє життя без тих, кого зустріла тут.»

Історична довідка:

Табір Собібор входив до числа трьох концентраційно-вимищувальних таборів, створених на догоду расовому експерименту Операція Рейнгард, метою якої було масове винищення єврейського населення.

Табір ділився на три основні частини — «підтабори», в кожного було своє, строго визначене призначення. В першому містився робочий табір (майстерні і житлові бараки). В іншому — перукарський барак і склади, де зберігали і сортували речі вбитих. В третьому знаходилися газові камери, де вмертвляли людей. На відміну від інших таборів смерті, в газовій камері Собібору німці використовували не спеціальні отруйні речовини, а чадний газ. Для цієї мети в прибудові до газової камери було встановлено декілька старих танкових двигунів, при роботі яких виділявся чадний газ і подавався трубами в газову камеру.

Більшість в'язнів, що привозилися в табір, умертвляли в той же день у газових камерах. Лише незначну частину залишали в живих і використовували на різних роботах в таборі.

Протягом півтора року дії табору в ньому було вбито близько 250 000 євреїв.

В таборі діяло підпілля, що планувало втечу в'язнів з робочого табору. У вересні 1943-го серед привезених в робочий табір євреїв з Мінська, була група радянських військовополонених. Один з них, лейтенант Олександр Печерський, став організатором і керівником повстання.

14 жовтня 1943 року в'язні табору смерті підняли повстання. Згідно з планом Печерського в'язні повинні були таємно, по-одному ліквідувати есесівський персонал табору, а потім оволодівши зброєю, що знаходилася на складі табору, перебити охорону. План вдався лише частково — повстанці змогли вбити 11 есесівців з персоналу табору, але заволодіти збройним складом не вдалося. Охорона відкрила вогонь по в'язнях, і вони були змушені прориватися з табору через мінні поля. Їм вдалося перейти охорону і відійти в ліс.

З майже 550 в'язнів робочого табору 130 не брали участі в повстанні (залишилися в таборі), приблизно 80 загинули при втечі. Решті вдалося втекти. Ті, хто залишився в таборі, були вбиті німцями наступного дня.

До кінця війни дожили лише 53 учасників повстання. На сьогодні в живих восьмеро.

Повстання в Собіборі виявилось єдиним вдалим повстанням за всі роки Другої світової війни. Зразу після втечі в'язнів, табір було закрито і стерто з лиця землі. На його місці німці засадили капустяне та картопляне поле, висадили ліс.

{gallery}News/zustri4_Polska{/gallery}